



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 5/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a zo sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Renátou Dobrovodskou, Rožňavská 22, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. 23C/179/2011 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 10Co/28/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. 23C/179/2011 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 10Co/28/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** sčasti **1 000 eur povinný** zaplatiť jej Okresný súd Bratislava IV a sčasti **1 000 eur** Krajský súd v Bratislave, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného a krajského súdu v konaní o civilnom spore. Sťažovateľka žiada, aby bolo krajskému súdu prikázané konať bez zbytočných prietahov a finančné zadost'učinenie od okresného súdu 1 164 eur a od krajského súdu 1 746 eur.

II.

2. Sťažovateľka v júli 2011 podala žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Okresný súd prvé pojednávanie nariadil na december 2011, no odročil ho na žiadosť sťažovateľky na január 2012, kedy obe strany požiadali o jeho odročenie pre účely dosiahnutia mimosúdnej dohody. Ďalšie dve pojednávania nariadené na marec 2012 boli odročené, prvé z dôvodu na strane súdu a druhé na žiadosť sťažovateľky. Na pojednávaní v apríli 2012 súd vypočul strany a uložil im, aby špecifikovali vyporiadované veci. Pojednávanie v máji 2012 bolo na žiadosť oboch strán odročené. Pojednávanie v júni 2012 bolo odročené na žiadosť žalovaného. Následne strany predkladali početné kontradiktórne vyjadrenia. Na pojednávaní v novembri 2012 súd nariadil znalecké dokazovanie a vyzval strany, aby doručili návrhy na preukázanie tvrdení, či sporný byt patrí do vyporiadania. Uznesením z 21. januára 2013 súd ustanovil troch znalcov na odhad hodnoty vyporiadovaných vecí. Znalci doručili posudky v máji, júli a v auguste 2013, ku ktorým sa strany písomne vyjadrili. Na pojednávaní v apríli 2014 sťažovateľka navrhla vypočúť svedkov. Strany navrhli, aby sa vyporiadali aj peniaze na bankových účtoch, čo viedlo k ďalšiemu dokazovaniu. Ďalšie pojednávanie sa konalo v novembri 2014, no bolo odročené pre účely vypočutia svedkov. Na pojednávaní v apríli 2015 boli vypočutí sťažovateľkou navrhnutí svedkovia a pojednávanie bolo odročené na jún 2015. Pojednávania v októbri a v decembri 2015 boli odročené na žiadosť advokátky sťažovateľky.

3. Na pojednávaní v marci 2016 okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a nariadil pojednávanie na máj 2016 pre účely prednesu záverečných rečí. V júni 2016 mal byť vyhlásený rozsudok, no uznesenie o skončení dokazovania bolo zrušené. Na pojednávaní v septembri 2016 súd pokračoval v dokazovaní. Súd odročil pojednávanie na november 2016, na ktorom vypočul sťažovateľku. Ďalšie pojednávanie nariadil na február 2017, na ktorom vypočul strany a uložil im povinnosť predložiť záverečné reči. Na pojednávaní vo februári 2017 okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a vo veci rozhodol rozsudkom z 24. marca 2017.

4. Žalovaný podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila v máji 2017. Toto vyjadrenie bolo žalovanému doručené v júli 2017 a žalovaný sa k nemu vyjadril v auguste 2017. Na vyjadrenie žalovaného reagovala sťažovateľka vyjadrením zo septembra 2017. Okresný súd 11. októbra 2017 predložil spis krajskému súdu. Krajský súd až 21. novembra 2019 vrátil spis okresnému súdu z dôvodu, že vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu nebolo doručené advokátovi žalovaného. Okresný súd prípisom zo 14. januára 2020 doručil vyjadrenie sťažovateľky jej manželovi a 11. marca 2020 opätovne predložil spis krajskému súdu. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením z 30. novembra 2021 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

5. Sťažovateľka považuje dĺžku konania za neprimeranú a zvyrazňuje nečinnosť súdov vo veci, ktorá nie je náročná a v ktorej nijak neprispela k prieťahom. Uviedla, že žalovaný podal odvolanie v roku 2017, ale číslo konania na odvolacom súde bolo priradené až v roku 2020. Zdôraznila, že s vyporiadavateľným bytom nie je možné disponovať, čo ju obmedzuje. Výšku finančného zadost'učinenia odvodila od splátok hypotéky, ktorú musí splácať.

6. Okresný súd uviedol, že v pomerne zložitej veci konal plynulo. Poukázal na rozsah dokazovania a na to, že sťažovateľka po viac ako piatich rokoch po podaní žaloby uplatnila prostriedky procesného útoku a že odvolacie konanie trvalo štyri roky. Preto ústavnú sťažnosť hodnotí ako neopodstatnenú.

7. Krajský súd uviedol, že pôvodne v roku 2017 bola vec pridelená inému sudcovi a že musel spis vrátiť okresnému súdu na doplnenie úkonov pred predložením odvolania. Zdôraznil, že nejde o vec, ktorú by bolo potrebné vybaviť ako prednostnú, a že personálne neobsadený senát je dlhodobo zaťažený. Ďalej poukázal na pandemickú situáciu a na to, že vec bola rozhodnutá po 18 mesiacoch. Preto ústavnú sťažnosť hodnotí ako neopodstatnenú.

IV.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

9. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že vec bola skutkovo pomerne zložitá, čo vyplynulo z dôsledne kontradiktórneho prístupu sťažovateľky a žalovaného v konaní o vyporiadanie ich spoločného majetku. Komplexnosť konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyplýva aj z toho, že jeho predmetom je množstvo majetkových a potenciálne sporných hodnôt. To viedlo k pomerne rozsiahlemu dokazovaniu. K predĺženiu konania prispelo i konanie sťažovateľky a žalovaného, ktorí viackrát žiadali o odročenie pojednávania, a až v priebehu konania, dokonca s veľkým časovým odstupom od jeho začatia postupne špecifikovali majetkové hodnoty, ktoré mali byť predmetom vyporiadania.

10. K predĺženiu konania prispel aj postup okresného súdu, ktorý počas konania dvakrát za sebou odročil pojednávanie na neurčito. Prvýkrát v novembri 2012 z dôvodu, že nariadil znalecké dokazovanie. Druhýkrát v apríli 2014 s tým, že ďalšie pojednávanie nariadil až po siedmich mesiacoch v novembri 2014. Ďalší neefektívny postup súdu súvisel s dokazovaním, ktoré súd najprv uznesením v marci 2016 vyhlásil za skončené, aby po jeho zrušení a nariadení ďalších pojednávanií a vypočutí strán po 11 mesiacoch opätovne uznesením vo februári 2017 vyhlásil za skončené. Neefektívny postup súdu možno vzhliaďnúť aj vo vypočutí svedka

s odstupom jedného roka od navrhnutia tohto dôkazu. Viaceré obdobia nečinnosti a neefektívneho postupu spolu so zrušením rozsudku okresného súdu boli prvkami, ktoré prispeli k celkovej dĺžke konania, ktoré ani po viac ako desiatich rokoch od jeho začatia nie je právoplatne skončené. Už táto skutočnosť je dôvodom na to, že treba vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu.

11. Postup krajského súdu bol poznamenaný tým, že po predložení odvolania v júli 2017 bol až do augusta 2019 celkom nečinný. Až v októbri 2019 krajský súd vrátil vec bez rozhodnutia okresnému súdu, a to pre banálny nedostatok, ktorý mohol zistiť hneď po predložení odvolania. Hoci následne krajský súd rozhodol po približne 18 mesiacoch, jeho predchádzajúca dvojročná nečinnosť je dôvodom na to, aby bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru jeho postupom v odvolacom konaní.

12. Vzhľadom na to, že do nálezu ústavného súdu krajský súd o odvolaní rozhodol, nebolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy krajskému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

13. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, správanie sťažovateľky a postup súdov bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie vo vzťahu k obom súdom samostatne po 1 000 eur. Každý zo súdov prispel k predĺženiu konania o približne dva roky. I pri skutkovej zložitosti veci a nepochybnom prispení sťažovateľky k predĺženiu konania bolo možné očakávať, aby obdobný spor bol rozhodnutý v podstatne kratšej dobe.

14. Nebol dôvod na to, aby bolo návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia vyhovené vo väčšom rozsahu. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva vlastníť majetok, zo zistených prietáhov v konaní bez ďalšieho nemožno vyvodiť porušenie tohto základného práva.

15. K tvrdeniu krajského súdu o jeho zaťažnosti a nedostatočnom personálnom obsadení treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). K tvrdeniu krajského súdu o pandémie ako prekážke v jeho postupe treba uviesť, že k prietahom v konaní na krajskom súde došlo už dávno pred jej vypuknutím.

V.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu